

NGA MAHI

A TE

HUI O TE HAHI MAORI

O TE TAKIWA O

TURANGA

I TE PIHOPATANGA O WAIAPU

I HUIHUI KI TUPAROA;

TIHEMA 7, 8, 1883.

TURANGA:

PRINTED AT THE "HERALD" OFFICE, GLADSTONE ROAD,

1884.

NGA TANGATA O TENEI HUI.

UPOKO: Te Pihopa*.

MINITA:

TE WIREMU, Atirikona.	Rev. A. O. WILLIAMS.
REV. RANIERA KAWHIA.	„ RIHARA TE RANGAMARO.
„ MOHI TUREI.	„ KEREHONA PIWAKA.
„ MATIAHA PAHEWA.	„ RUTENE TE AIIHU.

MANGAI REIMANA.

TE HATIWIRA TE HOUKAMAU, TE PIRINIHA TE RITO,	} Te Kawakawa.
ANARU TE KAHAKI, TE KATENE POHOIWI,	} Rangitukia.
PINEAMINE TU, RIHARA PAITA,	} Te Here.
ERUERA PAHAU, TE KEREAMA TE WERA,	} Tuparoa.
TE WIKIRIWHI TE PIRI, HUTANA TARU,	} Whareponga.
MOKENA PAPUTENE, PINEAMINE HUHU,	} Tokomaru.
HONE M. TAMARARO, RUTENE TE ARAHI,	} Whangara.
HORI KORAMA MANUHIRI, AHIPENE RANGI,	} Turanga.

*Kihai te Pihopa i tae ki te Hui; heoi ka roko ko Te Wiremu Atirikona hei Upoko mo tenei minenga.

HE TUHITUHINGA.

NO NGA MAHI A TE HUI O TE HAHU MAORI O TE TAKIWA O TURANGA, I WHAKAMINEA KI UAWA I TE 7 O NGA RA O TIHEMA, 1883.

NO te 10 o nga haora i huihui ai ki te Whare-karakia. He tokomaha nga tangata i tae ki te Karakia, e 25 nga tangata i tango i te Hapa a te Ariki; i puta hoki te kohikohi i te Ohaohatanga £1 10s.

No te 12 o nga haora i huihui ai ki te Whare-karakia. Karangarangatia ana o te Upoko nga ingoa o nga tangata o te Hui me te whakao ano enei o ratou ingoa;

Minita: Te Wiremu, Atirikona, Rev. Raniera Kawhia, Mohi Turei, Matiaha Pahewa, A. O. Williams, Rihara Te Rangamaro, Kerehona Piwaka, Rutene Te Aihu.

Mangai Reimana: Te Hatiwira Te Houkamau, Te Piriniha Te Rito, Anaru Te Kahaki, Te Katene Pohoiwi, Pineamine Tu, Rihara Paipa, Eruera Pahau, Te Kereama Te Wera, Te Wikiriwhi te Piri, Hutana Taru, Mokena Paputene, Pineamine Huhu, Hone M. Tamararo, Rutene Te Arahi, Hori K. Manuhiri, Ahipene Rangi.

Katahi ka kiia e te Atirikona kua tu te Hui, ka timataia hoki e ia te mahi ki te Inoi.

Muri iho ka whai-korero te Atirikona ki te Hui.

WHAI-KORERO A TE ATIRIKONA.

E aku hoa Minita, e nga Mangai hoki o te iwi;—

Te mea tuatahi hei korerotanga maku ki a koutou ko nga tangata e ngaro ana i roto i tenei huihuinga o tatou. I kore ai te Pihopa e tae wawe mai ki konei i a tatou e huihui nei, he roa nona ki Tauranga, ki nga mahi o reira. Kei nga kainga ia o te Whanau a Apanui e haere mai ana i enei ra. Te mea ia i tino pouri ai tatou ko te ngaronga i roto i a tatou o te Minita o Te Kawakawa, o Rev. W. K. Paraire, i tangohia atu nei e te Atua ki te wahi e okioki ai i te 21 o nga ra o Oketopa. He mea tenei e puta ai he inoi ma tatou katoa ki te Atua, kia tukua mai e ia he hepara pai mo tenei wahi o tana kahui.

Tenei ano kei te korikori etahi o nga mahi a te Hahi i roto i a tatou, ina hoki kotahi te Whare-karakia i whakatuwheratia o

te Pihopa i te 14 o nga ra o Oketopa ; e whitu hoki nga mea kei te hanga. Tera pea enei e oti katoa i roto i tenei tau e haere ake nei. Kotahi te Whare-Minita kei te whakahoutia. He mahi pai enei, he mea hoki kua whakahaua noatia atu e te Hui kia mahia. Kia oti enei ka watea ai pea nga tangata o te Hahi ki te mahi i etahi atu o nga mea e hapa nei. Kei te nui haere ano te tokomaha o te hunga e tango ana i te Hapa Tapu a te Ariki. E rima tekau ma rima te hunga i whakaukia o te Pihopa i a Tihema, 1882 ; e rua tekau ma tahi hoki i a Oketopa nei. Ki te huihuia katoatia, e whitu tekau ma ono.

Tenei tonu ia he mea e hiahiatia ana. (1.) Ko te karaihe korero i nga tangata mo te whakaunga kia hono tonu ki nga kainga katoa, kia whakaukia ai nga mea e tau ana i ia wa, i ia wa. (2.) Ko nga tamariki o nga kainga katoa kia whakakona tonutia ki nga mea o te Whakapono Karaitiana : he maha nei nga kainga i kore rawa ai tenei mahi, kahore hoki i te ngahau i nga kainga e whai kura ana. (3.) Ko etahi o nga tamariki kakama kia tukua atu ki te kura ranei i Te Aute, ki tera ranei i a Tipene, i Akarana, me kore e puta i roto i a ratou etahi tangata mo te Kura Minita ka tu nei ki Turanganui, hei hapai i nga mahi a te Hahi i roto i enei tau e haere ake nei. Kei te kore tonu nei hoki he minita mo etahi wahi o to tatou nei takiwa kahore hoki he tangata e takatu ana ki te whakakapi i nga turanga o nga mea e tangohia atu i roto i a tatou.

Ko te mahi a te Hahi i roto i nga tangata Maori o tenei motu, kua tukua mai e te Komiti tono Mihanere o te Hahi o Ingarani ma nga Pihopa ratou ko etahi Minita, Reimana hoki o tenei motu e whakahaere. Te mahi nui ma ratou, he kawe i te Rongo-pai ki nga wahi kua puta ke nei nga tangata ki nga karakia i titoa noatia nei e te tangata, he whakakaha hoki i nga mea e tahuri mai ana. He mea tika kia uru te Hui o te Hahi Maori ki tenei mahi, kia kimihia hoki e tatou he tikanga e nui ai te tupu o nga tikanga o te Rongo-pai ki nga wahi e tata mai ana ki a tatou. Ko te Whanau a Apanui kei te karanga tonu mai ki tetahi Minita kia tukua atu ki a ratou. Tora ano pea e kitea e tatou he huarahi e puta ai he aroha ma tatou ki a ratou e noho mate mai nei. Ma te Wairua o te Atua tatou e tohutohu kia kitea ai e tatou nga tikanga e tupu ai taua mahi i roto i a tatou.

I whakaria e Mohi Turei, Minita, i tautokona e Te Mokena Paputene ;

He whakamihi tenei na te Hui ki te whai-korero a te Atirikona, he ki atu hoki ki a ia kia whakaae mai ia kia perehitia i roto i nga mahi a te Hui.

Whakaaetia ana.

I whakaaria e Mohi Turei, Minita, i tautokona e te Hatiwira Te Houkamau ;

Kia whakaturia e Te Hui ko Te Wiremu Awherata, Minita, hei kai tuhituhi mo nga mahi a te Hui.

Whakaaetia ana.

I whakaaria e Te Hatiwira Te Houkamau, i tautokona e Mohi Turei, Minita ;

He Kupu atu tenei na tenei Hui ki te Pihopa, kia tirohia e ia me kore e pai kia tonoa e ia tetahi o nga Minita e noho nei ki nga Pariha, kia noho mo tetahi wa ki roto ki te whanau a Apanui, ka hoki mai ai ki tona Pariha ; kia pena hoki te tono ano i tetahi hei whakakapi mona, kia penei tonu he tikanga a kia tu ra ano he Minita tuturu mo tera iwi.

Ka nukuhia ki te 8 o Tihema pooti ai.

I whakaaria e Kerehona Piwaka, Minita, i tautokona e Rutene te Arahi ;

Kia whiriwhiria he Komiti hei tiroiro i nga mahinga a nga tangata o te Hahi i ia wahi i ia wahi i nga whakahaunga a te Hui, kia whakahokia mai hoki he korero ki te Hui apopo.

Nga tangata mo tenei Komiti ko Te Wiremu Atirikona, ko Mohi Turei, Minita, ko Kerehona Piwaka, Minita, ko Te Hati Te Houkamau, ko Eru Pahau, ko Te Mokona Paputene, ko Ahipene Rangi.

Whakaaetia ana.

I whakaaria e Ahipene Rangi, i tautokona e Hori Korama Manuhiri ;

Kia mahara tatou nga tangata o tenei Pihopatanga ki te tiroiro i etahi tangata e tau ana hei Minita, hei mau i te Kupu a te Atua kia tukua ake ki te kura kua tu nei ki Te Rau Kahikatea, hei whakakapi mo nga Minita kua mate.

Whakaaetia ana.

I whakaaria e Ahipene Rangi, i tautokona e Te Katene Pohoiwi ;

He Kupu tenei ki te Pihopa kia tirohia e ia me kore e marama he tikanga e whai mana ai etahi o nga kai-karakia, ehara nei i te Minita, ki te iriiri i te tamaiti e tata ana ki te mate, i te mea kahore rawa he Minita i reira.

Whakaaetia ana.

Kei konei ka nukuhia te Hui ki te 8 o nga ra o Tihema.
I panuitia, i whakapummautia 8 Tihema, 1883.

W. L. WILLIAMS,
Upoko.

8 TIHEMA, 1883.

I huihui ano ki te Whare-karakia i te 10 o nga haora.

Timataia ana e te Upoko ki te Inoi; muri iho ka panuitia, ka whakapumautia nga tuhituhinga o nga mahi onanahi.

I panuitia te korero a te Komiti i whiriwhiria hei tiro tiro i te mahinga a nga Pariha i nga whakahaunga a te Hui.

Ko te kupu i whakaaria inanahi i nukuhia nei ki tenei ra pooti ai, i makaa ki te Hui a *whakaaetia ana*.

I whakaaria e Pineamine Huhu i tautokona e Ruteno Te Aihu, Minita;

He kupu tenei ki te Pihopa, ki nga kaumatua o te Hahi, kia puta he tono ki te Komiti perehi Paipera, kia perhitia ki te reo Maori nga pukapuka e whakahaua nei etahi upoko kia korerotia i roto i te Karakia, kahore nei aua pukapuka e kitea ki roto ki te Paipera Maori.

Whakaaetia ana.

II E K O R E R O

na te Komiti i whiriwhiria hei tiro tiro i te mahinga a nga Pariha i nga whakahaunga o te Hui.

Kua uiuia nga tangata o ia Pariha o ia Pariha i roto i tenei Takiwa, kua kitea hoki kei te kore tonu ano he Whare-Karakia i etahi wahi otia ko etahi, kua timata te hanga. Kei te peni ano etahi wahi i te Whare-Minita; kotahi te mea i kitea kei te whakaorangia nga wahi pakaru.

He Kura Ratapu mo nga tamariki, kei nga kainga nunui anake; ko etahi kainga, kahore rawa; ina hoki e 45 nga kainga e huihui nei te tangata i nga Ratapu, 14 rawa ia nga kura tamariki.

He Komiti ano no te Hahi kei nga wahi i whai Whare-karakia. Ko nga moni ia i kohikohia, kihai i marama te whakaaturanga mai.

Kia takoto ano he kupu ma te Hui ki nga tangata o ia Pariha o ia Pariha ;—

(1.) Mo nga Whare-Karakia me nga Whare-Minita kia mahia.

(2.) Mo nga tamariki kia huihuia katoatia ki te kura i nga Ratapu.

(3.) Mo nga moni o te Ohaoha me era atu moni e kohikohia ana i runga i nga mahi a te Hahi, kia whakaaturia katoatia mai ki te Hui me nga mea i whakapaua ai te moni, me te toenga hoki ; kia perehitia ai i roto i nga mahi a te Hui.

W. L. WILLIAMS,

Upoko o te Komiti.

I whakaaria e Kerehona Piwaka, Minita, i tautokona e Hori Korama Manuhiri ;

Kia whakaetia e te Hui te korero a te Komiti i whiriwhiria nei hei tiro-tiro i te mahinga a nga Pariha i nga whakahaunga a te Hui.

Whakaetia ana.

I whakaaria e Rutene te Arahi, i tautokona e Rihara Te Rangamaro, Minita ;

Kia tirohia e te iwi, o ia wahi o ia wahi, nga tunga o nga Whare-Karakia, me nga urupa, kia ruritia, kia whakamotuhaketia rawatia, kei taea te whakakorikori a nga wa i muri ake nei.

Whakaetia ana.

I whakaaria e Ahipene Rangī, i tautokona e Hone Meihana Tamararo ;

Hei te Awapuni, wahi o Turanga he tunga mo te Hui o te Hahi a tenei tau e haere ake nei, 1884.

Whakaetia ana.

I whakamutua te mahi e te Upoko ki te Inoi, ki te Manaakitanga.

I panuitia, i whakapumautia 8 Tihema, 1883.

W. L. WILLIAMS,

Upoko.

